

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 67 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 67 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3749>

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN EVLİLİK ÖNCESİ CİNSELLİĞİ VE BEKARETİ İNŞASI CONSTRUCTION OF PREMARITAL SEXUALITY AND VIRGINITY OF UNIVERSITY YOUTH

Nihan OZANSOY TUNÇDEMİR*

Öz

Evlilik öncesi cinsellik ve bekaret, toplumumuzda baskı düzeyinde önemini koruyan ve gençler üzerindeki etkisinin görmezden gelinemeyeceği olgulardır. Ataerkil geleneksel değerlerin cinsellik ve bekaretle ilgili daha çok kadınlar üzerinden belirlenen normları ve gündelik yaşamın içinde uygulanan toplumsal baskı özellikle gençleri etkilemektedir. Bu bağlamda araştırmanın konusu genç kadınların evlilik öncesi cinsellik ve bekarete yükledikleri anlamdır. Ataerkil değerlerin cinsellik ve bekaretle ilgili değerlerinin gençler üzerinde ne kadar etkili olduğunun ortaya konulması araştırmanın amaçları arasındadır. Araştırma, sosyal inşa kuramı üzerinden şekillenmiştir. Cinsellik ve bekarete yüklenen anlamlar, sosyal düzen içinde inşa edilen insan faaliyetinin bir ürünüdür. Evlilik öncesi cinsellik ve bekarete yüklenen anlamları ortaya koymak için, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak maksimum çeşitliliği sağlamak adına iki farklı şehirde toplam 16 kadın öğrenciyle derinlemesine görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında, ataerkil değerlerin cinsellik ve bekaret ile ilgili normlarının, genç kadın öğrenciler üzerinde önemli oranda etkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Öncesi Cinsellik, Bekaret, Ataerkil Değerler, Kadın, Üniversite Gençliği.

Abstract

Premarital sexuality and virginity are important facts in our society such that young people are subject to oppression over them and their impact cannot be ignored. The norms of patriarchal traditional values about sexuality and virginity which are usually identified over women and the social oppression in everyday life affects the youth in particular. In this context, the subject of research is the meanings which young women give to sexuality and virginity. It is among the targets of research to reveal the effect of the values of patriarchal traditions on sexuality and virginity over young people. The research is formed on social construction theorem. The meanings associated with sexuality and virginity are product of human activity that is constructed in social order. To reveal the meanings given to premarital sexuality and virginity, qualitative research methods are used and in depth interviews are made with 16 women students in two different cities. In spite of data obtained, it is seen that the norms of patriarchal values on sexuality and virginity has a great influence over young women students.

Keywords: Premarital Sexuality, Virginity, Patriarchal Values, Women, University Youth.

Giriş

Cinsellik, biyolojik düzeyde üreme ile nesillerin devamının sağlanması, psikolojik düzeyde cinsel ilişkiden haz alma, sevmeye, sevilme gibi bireyin temel ihtiyaçlarının doyurulması ile ilişkilidir. Toplumsal düzeyde ise cinselliğin, toplumun değer yargıları ve yasal kuralları, insanların yaşam biçimleri, farklı cinse verdiği roller, cinselliğe bakışları, eş seçimleri ve evlenme tercihleri ile ilgili olduğu görülmektedir (Esencan, Beji, 301). Cinselliğin toplumsal boyutu, bireyin özel olduğu düşünülen bu alanda, içinde bulunduğu kültürden etkilendiğini ve cinsellekle ilgili tutum ve davranışlarını kültüre ve içinde yaşadığı toplumsal yapıya göre şekillendirdiğini bize gösterir. Bu anlamda cinsellik ve cinsel davranış toplumsal yapının bir

* Dr. Arş. Gör., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü.

ürünüdür ve sosyal olarak inşa edilir. Cinsellik ve cinsel ilişki, temelde biyolojik bir aktivite olarak kabul görse de toplum içinde cinselliğe yüklenen anlamlar onu biyolojik bir etkinlik olmanın ötesinde çok daha fazla anlam içeren bir olgu haline getirir. Temelde üremek ve bedensel zevk için yapılan bir eylem, kültürel olarak yüklenen çok farklı anlamlarla sosyal olarak inşa edilmektedir. Cinselliğin nasıl, nerede, kiminle, ne zaman ve hangi koşullarda yaşanması gerektiği, farklı kültürel yapılaraya göre değişmekle birlikte temel cinsel aktivitenin kendisinden ziyade ona yüklenen anlamlar önemli hale gelmektedir. Jeffrey Weeks, Plummer'ın hiçbir şeyin aslında cinsel olmadığını, isimlendirmenin onları cinsel hale getirdiğini belirttiğinden bahseder (aktaran Weeks, 1986: 19). Toplum içinde cinselliğe yüklenen anlam ona bir karakter kazandırırken bireyler de kendi cinselliklerini topluma göre şekillendirmektedirler.

Berger ve Luckmann, insanların, cinsellik ve beslenme ihtiyaçlarının sosyal olarak nasıl şekillendiğinden bahsederler. Onlara göre, toplum, organizmaya başta cinsellik ve beslenme olmak üzere, işlevleri açısından da nüfuz eder.

"Hem cinsellik hem de beslenme biyolojik güdülerden temelleniyor olsalar da bu güdüler, insan hayvanda olağanüstü derecede esnektir. İnsan, biyolojik terkihi tarafından, cinsel boşalmanın ve gıdaların peşinden koşmaya güdülenmiştir. Ancak insanın biyolojik terkihi ona, cinsel boşalmayı nerede araması ve ne yemesi gerektiğini söylemez. Cinsellik ve beslenme, biyolojik bakımdan değil ama sosyal bakımdan spesifik alanlara sevk edilebilir. Hatta sosyalleşme, bu faaliyetlere sınırlar koymakla kalmaz aynı zamanda organizmanın işlevlerini de doğrudan etkiler. Bu bağlamda sosyal gerçeklik sadece faaliyeti ve bilinci belirlemekle kalmaz, aynı zamanda organizmanın işleyişini de belirler. Dolayısıyla organizma ve sindirim gibi esasen biyolojik işlevler, sosyal olarak yapılandırılmıştır" (Berger ve Luckmann, 2008, 261).

Ataerki değerler, cinselliğin kiminle, nasıl ve hangi koşullarda yaşanması gerektiğini ortaya koyarken, özellikle cinsiyet temelinde kadına ve erkeğe cinsel deneyimle ilgili farklı sorumluluklar yükler. Bu anlamda erkeğe cinsel ilişki yaşaması konusunda kadına göre daha esnek davranırken Türkiye gibi geleneksel değerlerin etkili olduğu toplumlarda önemini hala koruyan bir olgu olan bekareti daha çok kadına yükleyerek, ona bekaretini koruması gerektiğini sosyalizasyon aracılığıyla öğretir. Günümüzde bekaret tabusu gençler arasında kızlık zarının korunması anlamında büyük oranda kabul görmese de bu olgunun kalıntıları hala gençler üzerinde etkili olmaktadır.

Bekaret, kadınları cinsel birliktelik yaşamış ve yaşamamış olması üzerinden kategorileştiren bir olgudur. Sosyal olarak inşa edilen bir olgu olan bekaret, kadını, bedeni aracılığıyla baskılayabilmenin bir yolu olması dolayısıyla bu ikili ayrımı ortaya çıkarmış ve kadına bu anlamda bir değer atfetmiştir. Türk Dil Kurumu ise bekaret kelimesinin ilk anlamını "kızlık" olarak belirlerken, ikinci anlamını "saflık, temizlik, masumluk" olarak tanımlamaktadır. Bu ikinci tanımlamalar da genellikle kadına atfedilen özellikler olması bağlamında bakire olan birinin aynı zamanda saf, masum ve temiz olduğunu vurgular. Ataerki değerlerle de paralel olan bu anlamlandırmalar, kadının bedenini, cinsellik yaşayıp yaşamaması üzerinden tanımlayarak, bakire olması ya da olmaması durumuna göre, olumlu veya olumsuz özellikler yükleyerek inşa etmektedir. Bu anlamda ataerki değerlerle doğrudan bağlantısı olan bekaret olgusunun, kadına, cinselliği üzerinden yapılan baskının en önemli göstergesi olması itibarıyla günümüzde hala önemini koruduğu düşünülmektedir.

Kadın bedeninin aslında biyolojik olarak çok da önemli olmayan bir parçasının insanlığın oluşturduğu kültür içinde ne kadar büyük anlam kazanabildiğinin bir göstergesi olan bekaret, kadın cinsiyetinin genital bölgesinde bulunan bir "zar", tıp dilindeki karşılığıyla "hymen" in durumuyla ilgili olan bir kavramdır. Ataerki kültür himenin durumuna göre kadının bekaretini tanımlarken, aslında cinsel ilişkinin daha önce yaşanıp yaşanmadığıyla ilgili kesin bir kanıt sunması pek de mümkün olmayan bu organın varlığı veya yokluğu üzerinden devasa bir anlam dünyası inşa etmiştir. Blank'ın belirttiği gibi, "bekaretin var olduğunu ancak varlığının etkilerinden ya da yan etkilerinden bilebiliriz. Birçok alışkanlığımızın ya da davranışımızın aksine bekaret, ne bilinen bir biyolojik ihtiyacı yansıtır ya da kanıtlanabilir bir evrimsel üstünlük sağlar; ne de başkalarında olup olmadığını anlayabilmenin, birilerinin üreme ya da hayatta kalma olanağını arttırdığı görülmüştür" (Blank, 2013, 45). Ataerki kültürün içinde günümüzde hala önemli bir ağırlıkla varlığını koruyan bekarete ilişkin, kadın vücudunda biyolojik olarak çok da önemli olmayan bir organın bu derece önemli hale gelmesi çalışmamızda bekarete yüklenen toplumsal ve kültürel anlamlarla ne kadar ilişkili olduğunun gösterilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Kadının cinselliğinin bastırılmasına sebep olan, bunun yanında kadının ne zaman, hangi koşullarda ve kiminle cinsel birliktelik yaşayabileceğini belirleyen ataerki değerler, bekareti de özellikle kadın cinsiyetine yüklenen ve kadının sorumlu tutulduğu bir olgu olarak inşa etmiştir. Ataerki değerlere göre

genellikle evlilikle meşrulaşan cinsel ilişki, kadına bekaretini ancak evlilikle 'kaybedebileceği' iznini verirken, erkeğe evlilik öncesinde cinsel ilişkiyi yaşamaması anlamında daha esnek davranmaktadır. Erkeğin evlenmeden önce yaşadığı cinsel birliktelikler erkek için bir tecrübe olarak görülürken, kadının evlilik öncesinde herhangi biriyle yaşadığı cinsel birliktelik yasak, günah ve bazı geleneklere göre cezalandırılması gereken bir eylem olarak görülmektedir. Mernissi'nin belirttiği gibi, "kızlığı bozulan bakire, kayıp bir kadın haline gelir ama erkek, efsanevi Anka kuşu gibi, çarpışmadan daha saf, daha erkek ve daha saygın halde çıkar" (Mernissi, 2003, 104). Bu anlamda kadın açısından cinsellik, evlilik ile sıkı bir ilişki içinde olan bir eylemdir. Bu yüzden de kadının bekareti evlilik kurumu için büyük anlam taşımaktadır. Evlendikten sonra da kadın, cinselliği yalnızca evlendiği kocasıyla yaşamak durumundadır.

Kadının cinselliğinin kısıtlanması ve bekaretin korunması gerekliliği, ataerkil toplumsal yapılarda birbirini etkileyen ve besleyen, böylelikle de ataerkil yapının yeniden üretimine ve devamına hizmet eden önemli araçlar durumundadır. Kadının cinselliğinin kontrolü İlkaracan'ın belirttiği gibi, "dolaysız baskı ve şiddet yoluyla olduğu kadar siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel manipülasyonlardan oluşan karmaşık bir mekanizmayla sağlanmaktadır" (İlkaracan, 2014, 14). Bu bağlamda ataerkil yapı, kadının cinselliğini, aynı zamanda ataerkil değerlerin en önemli koruyucusu olan evlilik, aile, din gibi kurumlarla kısıtlamakta ve devamlılığını korumaktadır.

Bahsedilen bağlamlarla birlikte bu çalışmanın üzerinde durduğu konu, üniversitede okuyan öğrencilerin, evlilik öncesi cinselliğe ilişkin algılarının, düşüncelerinin ve bu konudaki değerlerinin belirlenmesidir. Çalışmanın hedef kitlesi üniversite öğrencileri olarak belirlenmiş, genç neslin ve çoğunlukla bekar olduğu düşünülen kadın öğrencilerin cinselliğe ilişkin algılarının, değerlerinin ve değerlendirmelerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Geleneksel ataerkil değerlerin üniversite gençliği üzerinde ne kadar etkili olup olmadığının belirlenmesi çalışmanın üzerinde durduğu ana temadır. Ataerkil değerlere göre cinsellik, evlilik ile ilişkilendirilen, evlilikle birlikte yaşanması gereken ve bu şekilde meşrulaştırılan bir deneyim olarak görülmektedir. Bu bağlamda genellikle bekar olan üniversite öğrencilerinin cinselliğe ve bekarete ilişkin algılarının ataerkil değerlerle örtüşüp örtüşmediği, nasıl benimsendiği, nasıl yeniden üretildiği veya gençler üzerinde ataerkil geleneklerin etkili olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın kuramsal yaklaşımı olarak sosyal inşa kuramı kullanılmıştır. Sosyal inşa kuramı dünyayı ve toplumsal gerçekliği insanlar tarafından dizayn edilen, üretilen bir inşa süreci olarak kurgular. Berger ve Luckmann, insani bir ürün olan sosyal düzeni açıklarken şunları ifade ederler:

"Sosyal düzen, insani bir üründür ya da daha doğrusu, süregiden insani bir üretimdir... Sosyal düzen, biyolojik olarak verili değildir ya da empirik tezahürlerinde herhangi bir biyolojik datadan türemez. Sosyal düzen, söylemeye bile gerek yok ki, insanın doğal çevresinde de verili değildir... Sosyal düzen, yalnızca insan faaliyetinin bir ürünü olarak var olur. O, hem kaynağı hem de herhangi bir andaki varoluşu bakımından insani bir üründür." (Berger ve Luckmann, 2008, 79)

Bu bağlamda bir toplum içinde var olan değerler sistemi de o toplumun ve kültürün içinden çıkan, o toplumun ürettiği değerler sistemidir. Sosyal gerçeklik içinden çıktığı toplumdan bağımsız olmadığı gibi, üretilen bütün kültürel olgular ve değerler o topluma özgü nitelikler taşımaktadır.

Ortaya çıkma sebebi göz önünde bulundurulmaksızın sosyalizasyon yoluyla yeni nesillere, cinselliğin nasıl ve hangi koşullarda yaşanması gerektiği, bekaretin neden önemli olduğu ve nasıl korunması gerektiği içinde bulunan sosyal ve kültürel koşulların anlamlandırıldığı biçimde anlatılır. Bu anlamlandırmaların derecesi kültürden kültüre farklılık gösterse de çoğunlukla her toplumda varlıklarını korumaktadırlar. Günümüzde, geleneksel ve modern değerlerin bir arada bulunduğu toplumlarda, kuşaklar arasında kültürel çatışmalar yaşanmakla birlikte, gençlerin kendi arasında da değerler anlamında farklılıklar görülebilmektedir. Gelenekselliğin ve modernliğin birbirinden kesin sınırlarla ayrılan ve gündelik yaşamda keskin farklılıklarla uygulanan değerler olmadığını da belirtmek gerekir. Bu anlamda çalışmada geleneksellik ve modernlik birbirine zıt ve birbirinden tamamen ayrı iki değerler sistemi olarak ele alınmamıştır. Geleneksel değerlerin içinde modern pratikler, modern değerlerin içinde de geleneksel düşünce ve pratiklerin yer alabileceği göz önünde bulundurulmuştur.

Cinsellik ve bekarete verilen önemle ilgili olarak sosyalizasyon anlamında çoğunlukla bütün toplumda aynı biçimde gelişen öğrenme süreci, üniversite çağına gelen gençler üzerinde çevrenin de etkisiyle birtakım değişimlere uğramaktadır. Cinsellik ve bekaret ile ilgili aileden gelen bilgi ve öğretilen değerler bütün toplumda benzer olmakla birlikte, içinde yaşanan bölgeye göre gençlik döneminde bu

değerlerin esnetilebilme, karşı durma, tamamen reddetme veya farklı anlamlar yüklenme derecesi değişmektedir.

Berger ve Luckmann, meşrulaştırmanın, bireye sadece neden bir eylemi yapması ve bir diğerini yapmaması gerektiğini anlatmakla kalmadığını; aynı zamanda ona, şeylerin neden o şekilde şeyler olduklarını da anlattığını dile getirir (Berger ve Luckmann, 2008, 135-137). Çalışmaya katılan öğrenciler, olgulara katı geleneksel anlamlardan farklı olarak daha yumuşak anlamlar yükleyerek var olan kurumsal düzeni kendilerince makul hale getirmektedirler. Bu anlamda gençlerin cinselliği nasıl yaşaması gerektiği veya kadınların bekaretini neden koruması gerektiği gibi sorulara, ataerkil değerlerle kıyaslandığında daha makul yanıtlar vererek bu olguları meşru hale getirmektedirler.

Sosyalizasyonun ilk aşamasında çocuklar anne, baba ya da yakınlarındaki kişilerin tutum, davranış ve eylemlerini görür ve onlara direk olarak anlatılmasa bile bu olgular ile ilgili nasıl bir tutum içine girilmesi gerektiği konusunda bir karara varıp genellemeler yapar. Bu asli sosyalizasyondur. Örneğin bir kız çocuğu, asli sosyalizasyon sürecinde öncelikle ailesinden, evlenene kadar bakire olması gerektiğini öğrenir. Daha sonra bunu içselleştirerek kendisinin de bakire olması gerektiğini düşünür ve bunu genelleştirerek toplumla bütünleşmiş olur.

Cinsellik ve bekaret konusunda içinde yaşanılan toplumdan, kültürden gelen ve aileden öğrenilen kurallar, tutum ve davranışlar, gençler üzerinde çok önemli bir etki yapmakta ve gençler bunları kendi öznel gerçeklikleri haline getirmektedir. Ancak daha sonra gençlerin bir kısmı bu olgularla ilgili yeni anlamlar inşa etmektedirler. Tali sosyalizasyonun bir parçası kabul edebileceğimiz bu yeni anlamlandırmalar, kişinin içinde yaşadığı toplumun, kültürün ya da daha sonra ortaya çıkan çevrenin etkisiyle farklı derecelerde değişmektedir. Bu anlamda ülkenin görece geleneksel değerlerin esnetilebildiği bölgelerinde yaşayan gençler bu değerlere daha kolay yeni anlamlar yüklemekte ya da bu değerlere karşı durma, reddetme konusunda daha rahat tavır alabilmektedir. Ancak geleneksel değerlerin daha çok varlığını hissettirdiği bölgelerde yaşayan gençler, içinde yaşadıkları kültürün daha sert ve dirençli olması nedeniyle bu olgulara yüklenen geleneksel anlamları bazen olduğu gibi kabul etmekte bazen de bu değerleri reddetmeden veya karşı çıkmadan esneterek yeni anlamlar inşa etmektedirler. Ancak yine de geleneksel ve modern değerlerin birbirinden keskin biçimde ayrılamayacağını bu anlamda cinsellik ve bekaret olgularıyla ilgili düşüncelerin hem modern hem de geleneksel değerleri aynı anda barındırabileceği de unutulmamalıdır. Genel anlamda gençlerin çoğunluğu, ataerkil geleneksel yapının cinsellik ve bekaret olgularıyla ilgili inşa ettiği değerlerin, farklı yaklaşımlarıyla sorunlu olduğunu dile getirmekle birlikte, asli sosyalizasyonda öğretilen bu değerlerin sağlamlığı ve direnci nedeniyle çelişkiler ve birtakım tutarlılık problemleri yaşamaktadırlar. Gençlerin çoğunluğu tarafından üretilen bu kaçamak anlam inşaları, cinsellik ve bekaret ile ilgili var olan geleneksel değerlerin bir anlamda kabul edilmediğini gösterse de bir anlamda da onları yeniden üretmekte ve meşrulaştırmaktadır.

Yöntem

Yorumsayıcı bir yaklaşımla ele alınan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Creswell'in belirttiği gibi, "bir problem veya konunun keşfedilmesi gerektiğinde ve kolaylıkla ölçülemeyen değişkenleri belirleme veya susturulmuş sesleri duyma ihtiyacı nedeniyle kullanılan nitel araştırma" (Creswell, 2016: 48), çalışılan konuya en uygun yöntem olarak görülmüştür. Bekaret ve cinsellik konusunun belki de birçok toplumda ama bilhassa Türkiye toplumunda konuşulması zor olan olgular olduğu tartışılmazdır. Bunun yanında oldukça mahrem kabul edilen bu olgular hakkında kişilerin gerçekten ne düşündüğünü, ne hissettiğini ve ne yaşadığını ortaya çıkarmak ancak derinlemesine bir nitel araştırma yapılmasını gerektirmektedir. Berg ve Lune, nitel yöntemlerin, araştırmacıların başkalarını anlama ve kavramalarını paylaşmalarını ve insanların günlük hayatlarını nasıl yapılandırıp anlam verdiğini araştırmalarını sağlayacağını belirtir (Berg ve Lune, 2015, 25). Bu düşünceden hareketle nitel araştırma yöntemleri kullanılarak veriler elde edilmiş ve yine elde edilen veriler nitel bir yöntem olan betimsel analiz tekniğiyle yorumlanmıştır. Bu çalışmada nitel veri elde etmek amacıyla derinlemesine görüşme tercih edilmiştir. Görüşme yarı-yapılandırılmış olarak kurgulanmıştır. Örneklem seçiminde rastlantıdan ziyade araştırmanın amacı ile bağlantılı olarak daha iyi temsil edeceği düşünülen katılımcıları belirlemek için amaçlı örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Veri elde etmek amacıyla seçilen örneklem, evrenin tümünü temsil etmek gibi bir kaygı taşımadan, ülkenin farklı iki bölgesinde yaşayan ve bu anlamda çeşitli sosyo-kültürel özelliklere sahip olduğu varsayılan kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Buradan hareketle Ege Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler örneklem dahil edilmiştir. Ege Üniversitesi'nin, İzmir gibi Türkiye'nin batısında ve kabaca ülkenin diğer bölgelerine göre modern ve seküler değerlerin hakim olduğu düşünülen bir şehirde olması, ayrıca buraya okumaya gelen öğrencilerin çoğunluğunun Ege Bölgesi ve civarından olması, üniversitenin seçiminde bir etken olmuştur. Nevşehir Hacı

Bektaş Veli Üniversitesi'nin seçilmesinde ise, İç Anadolu Bölgesi'nde ve çoğunlukla geleneksel ve muhafazakar değerlerin hakim olduğu bir bölgede bulunması, aynı zamanda buraya okumaya gelen öğrencilerin daha çok İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu gibi geleneksel değerlerin Batı'ya göre daha çok varlığını hissettirdiği bölgeler arasında sayılması etkili olmuştur. Herkesin birbirini tanınması, yüzyüze ilişkiler kanalıyla toplumsal normların oluşması, her bireyin yaşamının başkalarının gözü önünde ve başkalarının denetimine tabi olması, din ve geleneklerin bireyin yaşamını yönlendirmesi (Toprak, 2008, 2) anlamında kullandığımız geleneksel toplumsal yapı ve geleneksel değerlerin, bir İç Anadolu şehrinde kendisini bir metropol kenti sayılabilecek İzmir'den daha çok hissettirebileceğini söylemek mümkündür. Böyle bir örneklem seçiminde amaç, iki bölge arasında karşılaştırma yapmaktan ziyade nitel araştırmada kullanılan bir örnekleme yöntemi olarak maksimum çeşitliliğin sağlanabilmesidir. Toplamda 16 öğrenciyle derinlemesine görüşme yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in belirttiği gibi, "nitel araştırmalar genellenebilir sonuçlar üretme çabası içinde değildir" (Yıldırım ve Şimşek, 1999, 22). Bu anlamda bu çalışmanın amacı genellenebilir sonuçlara ulaşmak değil, bekaret ve evlilik öncesi cinsellik konularıyla ilgili algıyı ortaya koymak, farklılıkları belirlemek ve yaşanan deneyimlerden yola çıkarak üniversite öğrencilerinin bekarete ve evlilik öncesi cinselliğe yükledikleri anlamı ortaya koymaya çalışmaktır.

Aynı zamanda modern değerlerin hakim olduğu toplum, bireyi, ahlaki tercihlerinde de geleneksel değerlerin hakim olduğu toplum yapısına göre daha serbest bırakan toplumdur. Bireysel ahlaki hukuk sistemi kanalıyla cemaat, dini öğretiler ya da gelenek değil bireyin bizzat kendisi belirler. Birey kendi ahlak anlayışını geleneklere ya da dine dayandırabileceği gibi, seküler bir etik öğretilerine de dayandırabilir (Toprak, 2008, 3). Buradan hareketle Nevşehir, bireyin evlilik öncesi cinsellik ve bekaret konularında toplumun geleneksel değerlerinden tamamen bağımsız hareket etmesinin daha sınırlı olduğu bir bölge olarak görülebilir.

Bulgular ve Analiz

1. Cinselliğin Duygusal Boyutu

Aşağıda ifadelerine yer verilen katılımcıların, cinselliği yaşayacağı kişiyle ilişkisine bağlı olarak tanımladığını görmek mümkündür. Cinselliğin duygusal boyutunun öne çıkarılmasının yanında, herkesle yaşanılmayacak bir eylem olduğu, güven ilişkisinin önemini dile getirmişlerdir. Ataerkil değerlerin baskın olduğu kültürlerde kadınların, cinselliğin yalnızca temel ihtiyaç nedeniyle yaşayabilecekleri bir eylem olmadığı konusunda baskıya maruz kaldıkları bir gerçektir. Bu yüzden cinsellik tanımı, temel ihtiyacın yanı sıra duygusallık, güven gibi soyutlamalarla yapılmaktadır. 12 numaralı katılımcı ise, cinselliğin ilişkiyi ayakta tutabilmek için zorunlu olduğunu ifade etmiştir. Cinselliğin "zorunluluk" boyutu, çoğunlukla kadınların, erkek partnerlerini "memnun etmek" ve dolayısıyla onları "ellerinde tutmak" anlamına gelmektedir.

7N: "Önemli bir yerde duruyor, herkesle yaşanılmaz."

12İ: "Duygusal olarak da cinsellik var, gereklilik olarak da var. Bir taraftan da zorunluluk, ilişkiyi ayakta tutabilmek için, ilişkilerin temel odak noktası (cinsellik) oluyor."

15İ: "Değer verdiğim bir insanla yaşarım, öncelikle güven önemli."

16İ: "Temel ihtiyaç boyutu bir yana duygusal yaklaşıyorum."

Hatta 3 ve 4 numaralı katılımcı iki insan arasında sevgi ve duygusallık olduğunda cinselliğe ihtiyaç olmayacağını düşündüklerini dile getirmişlerdir. Katılımcılardan bazıları, cinselliğin kendileri için bir ihtiyaç olmadığını dile getirmiştir. Ataerkil yapının, kadının cinselliğini baskılaması bazen kadınlar üzerinde önemli oranda etkili olmaktadır. Ataerkil değerlerin baskısıyla cinselliğe mesafeli olması gerektiği öğretilen genç kadınlar, bazen kendi cinsel dürtülerini bastırmakta ve en azından evlenene kadar cinsellikten uzak durmaktadır. Altınay, kadınlar için cinselliğin bir ihtiyaç değil, gerdeğe girene kadar yaşanmayacak, hissedilmeyecek ve üzerinde konuşulmayacak bir konu olduğunu belirtir (Altınay, 2002, 330). Buradan hareketle, kadın katılımcıların, partneriyle olan ilişkisinde cinsellik yerine aşk ve sevgi gibi romantik duyguları konumlandığını, sevgi ve cinselliği bir arada anlamlandırmadığını söylemek mümkündür. Burada değinilmesi gereken bir nokta da bu anlamlandırmayı daha çok Nevşehir'deki katılımcıların ifade etmiş olmasıdır. Ataerkil değerlerin daha etkili olduğu bölgelerden gelen kadın katılımcıların, diğerlerine göre cinselliğe daha mesafeli yaklaşıyor olması da mümkün görünmektedir.

3N: "İhtiyaç gibi geliyor. Öyle bir yaşantım yok. İki insan birbirini sevse o tür şeyler olmuyor gibi geliyor. Olmasa da olurmuş gibi. Ama evlenince ihtiyaç, benim için olmasa da karşımdaki için ihtiyaç."

4N: "Utanç kaynağı değil ama benim de içinde olduğum bir şey değil. Sevgi olunca cinsellik olmasa da olur."

5N: "İhtiyaç, ama ben daha önce kimsenin elini tutmadım. Erkeklere yüz vermeme konusunda katı kurallarım var."

11İ: "Temel ihtiyaçları giderdikten sonraki bir ihtiyaç, üreme için gerekli, benim için hayatı bir değeri yok."

2. Cinsel Birlikteliğin Ön Koşulu: Güven, Bağlılık, Sadakat

Katılımcıların cinsel ilişki yaşamaya nasıl karar verdiklerinin ve kiminle cinsel ilişki yaşamayı daha uygun bulduklarının sorgulanması, gençlerin cinselliği inşa etmede ataerkil geleneksel yapıdan etkilendiklerini ancak aynı zamanda bu yapıyı kendilerine göre yeniden inşa ettiklerini bize göstermiştir. Ataerkil yapı, cinselliği yalnızca evlilikle meşrulaştırırken, evlilik dışında veya evlilik öncesinde yaşanan cinselliği uygun görmez ve meşru kabul etmez. Ayrıca dinen de iki kişi arasında nikah olmadan yaşanan cinsellik zina olarak kabul edilir ve günah sayılır.

Katılımcıların önemli bir kısmı, cinsellik yaşamaya karar verirken, karşısındakiyle arasındaki sevgi, duygusal ilişki, bağlılık, güven ve sadakat gibi değerlere önem verdiklerini dile getirmişler, ataerkil yapının meşru gördüğü evliliği, cinsel birliktelik yaşamak için bir gerekçe olarak belirtmemişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri'nde iki üniversitede öğrencilerle yapılan bir çalışmada da cinsel birleşmenin ne zaman uygun olacağına dair sorulan soruda benzer yanıtlar göze çarpmaktadır. Bogle'nin yaptığı çalışmada, kimileri cinsel birleşmenin özel ve uzun süreli ilişkilerde uygun olduğu söylemiş, kimileri de "karşısındaki kişiye güvenebildiğin zaman" ya da "ona her şeyi söyleyebildiğin zaman" gibi standartlar belirtmişlerdir (Bogle, 2015, 125). Cinsel birliktelik yaşamının ön koşulu olarak partnere karşı güven, modern anlamlandırmaların öne çıkardığı bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Karşısındaki erkeğe güvenmek, katılımcılar için önemli bir etken olarak göze çarparken, bu güvenden ne kastettikleri sorgulanmıştır.

2N: "Onu tanımış olmam gerek, gerçekten güvenmem gerekiyor. Bana sadık olduğunu bilmem gerekiyor."

5N: "Her türlü güvenceyi vermesi lazım bana. Aldatmaması lazım. Bana sadık olması gerek. İlişkiyi bitirmemesi gerek cinsellik yaşadıktan sonra."

9İ: "Karşısındaki insanın cinselliğe bakışı önemli. Birlikte olursak ayrılırız, olmazsak ayrılmayız gibi bir bakış açısı oluyor genellikle."

10İ: "Karşısındaki kişiye güvenim tamsa, bana karşı tutumu olumluysa, önyargısı yoksa (yaşarım). Sonrasında beni bırakırsa güvenimi kaybeder."

11İ: "Değer verdiğim, güvendiğim biriyle, inandığım kişi olmalı. Yalan söylerse güvenimi kaybeder."

14İ: "Beni anlayın, güvenebileceğim, geleceğimizin olduğunu düşündüğüm biriyle. Birlikte hayat paylaşabilir miyiz diye düşünürüm. Evlenmeden yaşamamayı tercih ederim."

15İ: "Sonrasında pişman olmayacaksam eğer.. Gerçekten güven duyduğum an yaşarım ama epey düşünürüm."

Partnerine güven ihtiyacı ve pişman olma korkusu, cinsel birliktelik yaşamaya karar verme sürecinde katılımcıların yaşadığı kaygılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevginin ve bağlılığın önemini dile getiren katılımcıların, bu duyguların yanında geleneksel normlara bağlı çevreden gelebilecek tepkilere karşı bir nevi kendini koruma içgüdüleriyle hareket ettikleri söylenebilir. Kadın katılımcılar cinselliği yalnızca sevgi ve duygusallık ile değil, bunların yanında bağlılık, güven ve sadakat gibi değerlerle birlikte inşa etmektedirler. Cinsel birliktelik yaşadıkları sonra terk edilme endişesi, kadınların partneriyle cinsellik yaşamaya karar verirken önemli bir etken olmaktadır. Derinlemesine irdelendiğinde katılımcıların cinsellik yaşamaya karar verirken, ileride evlenme potansiyeli olabilecek kişileri tercih etmeye eğilimli oldukları söylenebilir.

Kadınlar ataerkil değerlerin baskısını erkeklere göre daha fazla hissettiklerinden, cinsel birliktelik yaşama kararını vermek, onlar için birçok kriteri ve durumu göz önünde bulundurmak anlamına gelmektedir. "Evlilik öncesinde cinsel birliktelik yaşanmasını uygun buluyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlarda görüldüğü gibi, çevrenin, toplumun bakışı, karşısındaki erkeğin bakışı, beklentileri gibi faktörler kadının cinsel birliktelik yaşama kararını etkilemektedir.

4N: "Olumsuz bakıyorum, her şeyin bir zamanı var. Evlilikte olmalı."

5N: "İnsanları yargılamam, herkesin tercihi. Asla yapmam demem ama evliliği beklerim."

7N: "Başkası için uygun buluyorum ama kendim yapmayı tercih etmem. Duygularına yenik düşüp yapabilirim ama pişman olabilirim. Yanlış insan olduğuna karar verirsem, beni aldatırsa.."

14İ: "O insana çok güveniyorsam yaşayabilirim ama kendim tercih etmem. Bir kişiye bağlanabilirsem olabilir. Evlenene kadar birkaç kişiyle yaşanmasına yanlış bakıyorum. Uygun bulmuyorum."

16İ: "Çok açık değilim ama çok kapalı da değilim. Duyguların yoğunluğuna göre değişebilir. Bilmiyorum, ben sanırım yaşamazdım. Hep öyle aşılanmış, kıramadığım bir şey."

16 numaralı katılımcının dile getirdikleri ise bize cinsellik konusunda sosyalizasyonun ne kadar etkili olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Sosyalizasyon, ataerkil değerlerin aktarılmasının çok önemli bir aracıdır. Sosyal düzen, Berger ve Luckmann'ın belirttiği gibi, "yeni bir kuşağa aktarılarak ve sosyalizasyonun sebep olduğu içselleştirmeye birlikte" (Berger ve Luckmann, 2008, 92) yeniden üretilir. Katılımcıların, görüşmeler boyunca dile getirdiği, "öyle aşılmalı", "bize böyle öğretildi", "ailemden böyle gördüm" gibi ifadeler, sosyalizasyonun etkisini bize göstermektedir. Katılımcıların, içselleştirdikleri ancak bir taraftan da aşmak istedikleri bu değerlerden bir anlamda kopamadıkları, bu yüzden özellikle cinsellik söz konusu olduğunda birçok çelişki yaşadıkları görülmektedir.

3. Geleneğe Takılan Cinsel Birliktelik: Evliliği Beklemek

Gençlerin cinsel birliktelik yaşamaya nasıl karar verdikleri ve kiminle cinsel birliktelik yaşamayı daha uygun bulduklarına yönelik olan sorularda verilen yanıtların önemli bir kısmı, geleneksel değerlerle bağlantılı olarak evlilik ve cinsel birliktelik bağlantısına yönelmektedir. Toplumumuzda cinsel ilişki ve cinsel yaşam, geleneksel değerlerle bağlantısı itibarıyla çoğunlukla evlilikle ilişkilendirildiğinden, gençlerin önemli bir kısmının yanıtları da bu doğrultuda şekillenmiştir. Bu varsayımdan hareketle bir sonraki soru, gençlerin evlilik ve cinsel birliktelik arasındaki ilişkiyi nasıl anlamlandırdıklarını sorgulamak amacıyla taşımaktadır. "Evlenmeyi düşündüğünüz biriyle cinsel birliktelik yaşamayı uygun bulur musunuz?" sorusuna katılımcıların verdikleri yanıtlar neredeyse tam olarak üç kategoriye ayrılmıştır. Katılımcıların bir kısmı, cinselliği evlilikle bağdaştırmadan, evlilik olsa da olmasa da cinsellik yaşayabileceğini dile getirmişlerdir. Bir kısmı ise, partneriyle evlenecek dahi olsa, evlenmeden önce cinsellik yaşamayacağını ve evlenmeyi bekleyeceğini dile getirmiştir. Üçüncü gruptaki katılımcılar ise, evlilik öncesinde cinsel ilişki yaşamak için evlenmeye karar vermenin yeterli olduğunu dile getirmiştir.

2N: "Çok ileri gitmem, cinselliği ileri boyuta taşımam. Evlenince ilk olsun isterim."

3N: "Korkarım ama belki bir boşluğuma gelirse olabilir. Günah açısından da güven açısından da cesaret edemem."

4N: "Uygun bulmam. Ayrıca din açısından da uygun bulmam."

5N: "Ailem muhafazakar, onlara saygı duyarım. Belki yaşarım ama evleneceğim garanti diye ilişkiye girmem."

14İ: "Bulmam, o kadar beklemiş, biraz daha bekler. Saflığı, masumiyeti üzerimde taşımak isterim."

Cinsellik yaşamak için evlenmiş olmayı beklemenin sebepleri arasında ise aile ve dini değerler öne çıkmaktadır. Bu değerleri dile getirenler daha çok Nevşehir'deki katılımcılardır. Gelenekselliğin yoğun olarak hissedildiği bölgelerde aileye ve dini referanslara daha fazla başvurulduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda iki bölgenin farklılığı önemli oranda hissedilmektedir. Ayrıca, özellikle Nevşehir'deki katılımcılar geleneksel değerlerin baskısı yanında ailelerinin beklentilerine ve dini kurallara önem vermektedirler. Aile ve din kurumunun, ataerkil değerlerin sürekli yeniden üretildiği alanlar olarak, bu değerlerin etkisinin daha fazla hissedildiği bölgelerde gençler üzerindeki etkisi de belirleyici olmaktadır. Ayrıca, evlilikte yaşanan cinselliğin ilk olması, özel olması beklentisi ve ataerkil değerlerin öne çıkardığı, cinsellik yaşamamış olmanın saflığı ve masumiyeti temsil ettiği düşüncesi katılımcıların bu değerleri benimsemiş olduğunu göstermektedir.

Evlilik öncesi cinselliğe bakış, şehir temelinde de net bir ayrımı bize göstermiştir. Ataerkil değerlerin etkisinin daha fazla hissedildiği Nevşehir'de yaşayan katılımcılar, İzmir'dekilere göre belirgin bir biçimde ataerkil kalıplara daha yakın yanıtlar vermişlerdir. Nevşehir'de yaşayan gençlerin çoğu evlilik öncesi cinsel ilişkiyi uygun bulmazken İzmir'de yaşayan gençlerin çoğunluğu ise evlilik öncesi cinsel ilişkiyi normal karşılamaktadır.

Katılımcıların yarısı, evlilik öncesi cinsellik yaşanmasını uygun görmediklerini dile getirmişlerdir. Nevşehir'deki katılımcıların çoğunluğu evlilik öncesinde cinsel birliktelik yaşanmasını uygun görmezken, İzmir'deki katılımcıların çoğu cinselliğin yaşanmasında sakınca görmemektedir. Buradan hareketle ataerkil değerlerin daha yoğun hissedildiği bölgelerden Nevşehir'e gelen katılımcıların bu değerlere uygun anlamlandırmalara sahip oldukları söylenebilir. Katılımcıların bazıları, ataerkil değerlerin cinsellik konusunda kadınlara yaptığı baskıdan etkilendiklerini ve bu yüzden evlilik öncesinde cinsel birliktelik yaşamaktan kaçındıklarını belirtmektedirler. Bakireliğin toplumdaki önemini dile getiren kadın katılımcılar, erkeklerin güveni, beklentisi açısından ya da ileride "sorun" olmaması açısından evlilik öncesinde cinsel birlikteliği uygun bulmadıklarını dile getirmişlerdir.

1N: "Hayır, Türk erkekleri bakireliğe önem veriyor. Karşındakinin güveni açısından bekaret önemli. Erkeklerin beklentisini düşürmek istemem."

2N: "Ben evlenince ilk olsun isterim. Aile, din, örf, adet açısından bizde ters ama tercih meselesi yine de."

3N: "Namus sadece bayanlara atfedildi ama olan kadınlara oluyor. Cinsellik yaşarsam ve beni bırakırsa zararı ben görürüm."

8N: "Yaşamak istemem, toplumumuzda bakirelik çok önemli, ilerde sorun olur."

Verilen yanıtlar bize açıkça göstermektedir ki, katılımcıların cinsel birliktelik yaşama kararı verirken, kendi duygu ve düşüncelerinden ziyade toplumun ve kültürel çevrenin düşünce ve yargılarını dikkate alma zorunluluğunu hissetmektedirler.

4. Bekaretin Reddi

Katılımcıların çok azı bekaret kavramını ataerkil değerlerin ona yüklediği anlamıyla birlikte karşı çıkıp reddetmektedir. Bu gençler, bekarete hem ataerkil değerlerin attığı anlamları yüklememiş hem de bekareti gündelik yaşamında da önemsemediğini dile getirmiştir.

11İ: "Sağlık açısından önemli ama mantık olarak önemli değil. Evlenmeden vermem diye bakmıyorum. Karşıma öyle biri çıkarsa düşünmem. Önemsemiyorum bekareti, iki kişi arasında yaşanan bir şey."

12İ: "Önemli değil. Benim fikirlerimden önce tanımlanacaksa, bir şey ifade etmez. Benim değerimden önemli değil."

13İ: "Önemli değil. Toplumsal bakışla alakalı. Birçok şeyi yaşıyor ama sadece zar kalıyor. Ben (bekaretimi) korumuyorum."

Yukarıda ifadelerine yer verilen katılımcılar, geleneksel değerler bağlamında önem atfedilen bekaret olgusuna eleştirel yaklaştıkları söylenebilir. Bekaretle ilgili dile getirilen, "iki kişi arasında yaşanan bir şey", "benim fikirlerimden önce tanımlanacaksa bir şey ifade etmez" şeklindeki ifadeler, geleneksel anlamlandırmaların dışında kalan tanımlamalardır. 13 numaralı katılımcının "birçok şeyi yaşıyor ama sadece zar kalıyor" cümlesi, bekaretin korunması ile ilgili baskıyı eleştiren ancak bir taraftan da bekareti koruyarak cinsel birliktelik yaşanmasını da uygun bulmayan bir tavır olarak yorumlanabilir.

Bekareti önemsemediğini dile getirenlerin, İzmir'de görüşülen katılımcılar olması da heterojen yapıya sahip bir metropol kenti olarak İzmir'in, geleneksel değerlerin esnetilebildiği ve gençlerin gündelik yaşamlarında görece kendilerini daha rahat ifade edebildikleri bir yerleşim olmasıyla açıklanabilir.

5. İki Cinsiyete De Atfedilen Bekaret

Katılımcıların önemli bir kısmı, bekareti tanımlarken ataerkil değerlerin ona yüklediği anlam yanında kendi inşa ettikleri farklı birçok anlam daha yüklemişlerdir. Özellikle bazı katılımcılar, bekaretin neden var olduğunu değil, neden erkeklerde de olmadığını sorgulamaktadır. Burada bekaret olgusunun eleştirisinin, olgunun içerdiği anlamın değişmesi gerektiği üzerinden yapıldığı görülmektedir. Çoğunlukla bir tepkiyle birlikte ifade ettikleri eleştiri, bekaretin yalnızca kendi cinsiyetlerine özgü bir durum olarak algılanması ve erkeklerin bundan muaf olmasıdır.

3N: "Çok saçma çok kızıyorum. Neden erkeklerin yok? Sadece kadınlara atfediliyor."

5N: "Sadece kadına ait değil. Önemliyse hem kadın hem de erkek için önemli olmalı."

Yukarıda ifadelerine yer verilen katılımcılar, ataerkil yapının ürettiği bir olgu olan bekaretin kadına yüklenen bir sorumluluk ve baskı mekanizması olduğu üzerinden değil bu sorumluluğun erkeklere yüklenmemesi üzerinden eleştirmektedir. Bekaretin varlığı ve inşa edilmiş bir olgu olması katılımcılar için sorun teşkil etmemektedir.

6. Zorunluluk Olarak Bekareti Korumak

2013 yılında Cumhuriyet Üniversitesi'nde Ebelik bölümü öğrencileriyle evlilik öncesi cinsel deneyim ile ilgili yapılan çalışmada katılımcıların %82,9'unun bekarete önem verdikleri saptanmıştır. (Evcili ve diğerleri, 2013, 490). Çalışma yalnızca kadın öğrencilere uygulanmış ve bekarete verilen önemin nedenleri sorgulanmamıştır. Oranın bu derece yüksek olması araştırmanın yapıldığı şehirle bağlantılı olmakla birlikte nicel yöntemle yapılan araştırmaların böyle spesifik konularda yeterli olması pek mümkün görünmemektedir. Çalışmamızda, bekarete neden önem verildiği sorgulandığında, gençlerin birbirinden farklı gerekçeler ve anlamlandırmalar ortaya koydukları söylenebilir. Katılımcıların önemli bir kısmı, bekareti bazen ataerkil değerlere bağlı biçimde bazen de karşı çıkarak benimsemiş durumdadır. Bekaretin içselleştirilme biçimi araştırmaya katılan bireylerin içinden geldikleri kültürel ve sosyal çevreye göre değişiklik göstermekle birlikte özellikle bazı katılımcıların "bekaretin korunması zorunluluğu"ndan kaynaklı olarak bekarete önem verdikleri konusunda hemfikir olduklarını söylemek mümkündür. Bekaretin önemini sorgularken verilen yanıtlara göre bazı katılımcılara bekaretlerini özellikle koruyup korumadıkları da sorulmuştur. Genel olarak bekaret kavramını önemsemediğini dile getiren kadın öğrenciler, içinde büyüdükleri çevre ve yaşadıkları kültürün baskısı nedeniyle bekaretlerini koruduklarını dile getirmişlerdir. Ataerkil değerlerin, cinselliğin yaşanması konusunda kadına yüklediği sorumluluğu ve bekaret baskısını

üzerlerinde hissettiklerini belirten öğrenciler bu baskıyı kabul edip kendi anlamlandırmalarını geleneksel değerlerin öğrettiği biçimde inşa etmişlerdir.

3N: "Bulduğum ortamda çok önemli. Kızlık yüzünden, bakire olmayan biri ikinci plana düşürülüyor. Bir kız hata yapsa hayatı mahvolur."

5N: "Önemli değil ancak bakire olmayınca ikinci kalite olarak görülüyor. Bana göre herkes kadındır. Ben (bekaretimi) koruyorum."

7N: "Hayır, bekaretin bozulması sevgisizliği göstermez. O zaman evlenip boşanan birinin de bir daha evlenmemesi lazım. Ben (Biriyle) sevgiliyken yapmam, toplum baskısı yüzünden. Ben baskı hissediyorum."

8N: "Toplumda bakire insan kıymetli. Bakire olmayıp evlenen ama evine geri dönen insanlar var. Toplumda bazı şeylere ayak uydurmamız gerekiyor."

14İ: "Önemli. Bu yaşa kadar yaşamadım, evlenene kadar da yaşamam. Evleneceğim insan bakire isteyebilir. Karşımdaki kişi bana kötü gözle bakmasın. Kadın olarak çok fazla şey düşünmek zorundayız."

16İ: "Az önemli. İçinde yaşadığımız toplumdan kaynaklanıyor. Kız çocuğu olarak büyütüldüğümüz için."

3 numaralı katılımcının, evlilik öncesinde bekaret kaybının "kadının hayatını mahvedebileceğini" dile getirmesi ataerkil yapının bekaretle ilgili en sert görünümünün bir yansımasıdır. Bunun yanında 5 ve 8 numaralı katılımcılar da bakire olmayanın "ikinci kalite" olarak görüldüğünü ve evlenip bu sebeple evine geri dönen insanların olduğunu belirtmeleri, ataerkil değerlerin etkisini daha belirgin bir şekilde hissettiklerini gösterir.

14 numaralı katılımcı, bekaretin önemini evleneceği erkeğin beklentisi üzerinden dile getirmektedir. Bekaretin korunmasına yönelik baskının üretildiği alanlardan biri de ileride evlenilecek partner olarak erkeğin kendisidir. Kadınlar, bekaretin korunması gerekliliğini, karşılarındaki erkeğin beklentisi üzerinden anlamlandırarak yeniden üretebilmektedirler. Ataerkil geleneksel yapıda, erkeğin beklentileri kadınların kendilerini kısıtlamasının nedeni olarak, bekaret olgusunun mağduru olan cinsiyet üzerinden karşılanmaktadır.

7. Ataerkil Değerlerle Örtüşen Bekaret: "Bir Kere Bozulacak Olan Şey"

Araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmı ise bekarete neredeyse tamamen ataerkil değerlerin anlamlandırmasına paralel biçimde önem vermektedir. Bekaretin "bir kere bozulacak bir şey" , "çok önemli bir değer" olması gibi ifadeler, cinselliğin evlilikte yaşanması, kadının bir erkeğe ait olması gerektiği düşüncesi, ataerkil geleneksel yapının inşa ettiği anlamlardır. Ayrıca namus kavramı, geleneksel toplumlarda kabul gören ve çok önemsenen bir olgu olarak bazı katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Köysüren'in belirttiği gibi, "namus ilişkileri çerçevesinde kadın, hem korunup gözetilendir hem de erkeğin onurunu muhafaza etme görevine mecburdur. Namusa gölge düşmediği sürece güçlü olan ve bu sayede gücü elinde tutan elbette namuslu kadının kocası veya babası olacaktır. Erkek tabi olunan ve güçlü olandır, kadın ise korunan ve tabi olandır" (Köysüren, 2013, 101). Aşağıdaki ifadeler, içinde yaşanılan kültür ve sosyalizasyonun bireyler üzerindeki etkisini ve gençlerin ataerkil değerleri ne şekilde içselleştirdiklerini bize göstermektedir.

1N: "Evet, çok önemlidir. Bir kere bozulacak olan bir şey. Eşimle olmasını isterim."

2N: "Evet önemli, yaşasam kendimi öldürmem tabi ama (evlenene kadar böyle kalmak) isterim. Aileden gelen bir şey. Karşımdaki kişi de bunu ister, ben de isterim. Böyle olursa daha mutlu oluruz." (Bekaret baskı aracı mı?) "Evet ama benim kendi doğrularım, kendi kurallarım var. Kendime olan saygımdan böyle yaşamak istiyorum."

4N: "Namus, çeyiz gibidir. Çok önemsiyorum. Çevremde böyle gördüğüm için." (Bekaret baskı aracı mı?) "Evet, bekaretimi korumamda yüzde doksan toplum etkili, ama ailem olmasa da yine de vazgeçmem."

1, 2 ve 4 numaralı katılımcılar, bekaretlerini korumalarında, toplumun baskısının etkili olduğunu dile getirmiş ancak bireysel düşünceleriyle de bunu benimsediklerini ifade etmişlerdir. Sosyalizasyon süreci bireyler üzerinde o kadar önemli bir etki yapmaktadır ki birey, sosyal olarak inşa edilen bir gerçekliği kendi bireysel düşüncesi olarak kabul edip içselleştirebilir. Buradan hareketle katılımcılar, toplumdan, aileden gelen bekaret baskısı nedeniyle değil, "kendi doğruları" ve "kuralları" nedeniyle bekaretlerini koruyacaklarını dile getirmektedirler. Bazen modern değerlere uyum sağlıyor gibi görünmek için, birtakım geleneksel normların, gençler tarafından farklı gerekçelerle bireysel tercihe dönüştürüldüğünü söylemek mümkündür.

8. İlk Olmanın Önemi Açısından Bekaret

Bazı katılımcılar da bekaretin ilk olmak durumuyla ilgili öneminden bahsetmektedir. Aşağıdaki katılımcılar, bekareti geleneksel değerlerle bağlantılı şekilde tanımlamamıştır. Ancak "ilk olmanın önemi",

“ilk birleşmenin değeri” ya da “özel olmak” gibi ifadeler ataerkil değerlerin cinsellik ve bekaretle ilgili daha yumuşatılmış ve farklı biçimde meşrulaştırılmış anlamlandırmalarıdır. Katılımcılar, geleneksel değerlerin evlilikle bağdaştırıldığı cinsel birlikteliği, evliliği dışarıda bırakarak ilk olmanın önemiyle ilişkilendirmişlerdir. Bekareti geleneksel anlamından koparıp, bireysel ilişkiler temelinde daha seküler bağlamda anlamlandırmışlardır.

9İ: “Evet önemli, Duygusallık açısından önemli, fiziksel önemi yok. İlk aşk, ilk evlilik gibi ilk insan önemlidir. İlk olma tecrübesi açısından önemli.”

15İ: “İlk birleşmenin değerine inanıyorum. İlkler her zaman akılda kalır, kötü bir hatıra olmasını istemem. Sadece cinsellik odaklı yaşanırsa kötü olur. Sadece benimle ilişki yaşamak için olursa üzülürdüm. Kullanılmışlık hissi veriyor. Duygularını doldurmak için benimle olursa..”

Yukarıdaki ifadelerde öne çıkan anlayışın benzerini Laura Carpenter’ın ABD’de bekaret kaybıyla ilgili genç kuşaklarla yaptığı çalışmada görmek mümkündür. Çalışma, farklı sosyo-ekonomik seviyelerdeki 18 ve 32 yaşları arasında gençlerin ilk cinsel deneyimleri hakkındadır (Carpenter, 2005). Çalışmada, ilk cinsel deneyimin gençler açısından anlamı 3 ayrı kategoride ele alınmaktadır. Kategorilerden biri, cinsel ilişki deneyiminin bir “hediye” olarak görülmesidir. “Gifters” başlığıyla kavramsallaştırdığı bu kategoride, ilk kez yaşanan cinsel birliktelik, aşk ve sevgiyle bağdaştırılmakta ve aşık olmanın önemine vurgu yapılmaktadır. Ayrıca “doğru kişiyi beklemek”, “kendini saklamak” gibi idealler bu kategorideki kişiler için önem taşımaktadır (Carpenter, 2005, 61). Çalışmamızda, cinsel birlikteliğin evlilikle değil, ilk olmanın, özel olmanın önemiyle anlamlandırılması bu çalışmayla paralellik göstermektedir. Cinsel eylemin duygusal boyutunun öne çıkarılması, ilk aşk, ilk insan gibi ifadeler, modern değerlerin öne çıkardığı anlamlandırmalardır. Cinsel birliktelik ve sonrasında evlilik için modern bir gerekçe olan aşk olgusu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Ancak yine de 15 numaralı katılımcının dile getirdiği “sadece cinsellik odaklı yaşamak” ve “kullanılmışlık hissi” gibi olumsuz ifadeler cinsel eylemle ilgili bekaret baskısı yaşayan kadınların, geleneksel yapı içinde duyduğu kaygıların bir yansıması olarak görülebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Çalışmaya katılan öğrencilerin, toplumda hala önemini koruyan ve baskısını farklı ölçülerde de olsa hissettiren, cinsellik ve bekaret gibi olgular hakkında birbiriyle çelişen değerlere, tutumlara ve davranışlara sahip oldukları görülmektedir. Genel olarak bir olgu hakkında tutumlar ve davranışlar her zaman aynı doğrultuda olmayabilir. Cinsellik ve bekaret konuları da bu anlamda değerler, tutumlar ve davranışlar söz konusu olduğunda çelişkiye düşülen olgular olarak karşımıza çıkmaktadır. Kandiyoti, cinsellik alanında herhangi bir zamanda normallik kurallarını oluşturan fikir ve pratiklerin, değişim karşısında; var olan kurallar işlemediğinde, anomaliler artık önlenemediğinde, gündelik hayatın gerçek dünyası kabul edilen nedenselliği zorladığında, kırılğan hale geldiklerini aktarır (Kandiyoti, 2012, 267). Bu da bize, sosyal düzen içinde yaşanan değişimlerin sonucunda gençlerin anlamlandırmalarında yaşadıkları çelişkileri açıklamaktadır. Kadın öğrenciler, genel olarak toplum değerlerini yüksek oranda kabul etmediklerini dile getirirler de aileleri ve yakın çevrelerinin bu değerlere bağlılığı, onların da bu konularda hassasiyet göstermelerine neden olmaktadır. Ayrıca kadınlar için bekaret, ataerkil değerlerin öğrettiğiyle paralel şekilde önemini korumaktadır. Çalışmaya katılan öğrenciler, geleneksel anlamlandırmayla “kızlık zarına” önem vermediklerini söylediler de ilk olarak kiminle birlikte olacakları, birlikte olacakları kişiyle evlenme ihtimalleri ve birlikte oldukları kişinin cinsel ilişki yaşadından sonraki hal ve tavırları, onlara yaklaşımı oldukça önemlidir. Ayrıca cinsel yaşam, kadın öğrenciler arasında çoğunlukla evlilikle ilişkilendirilmekte, az sayıda kadın öğrenci cinselliği, evlilikle bağdaştırmadan anlamlandırmaktadır. Katılımcılar için cinselliği yaşamak konusunda kişisel ve duygusal sebepler ön plana çıkmaktadır. Ancak derinlemesine analiz yapıldığında, öğrenciler, ilk olmak, evleneceğin kişiyle olmak, kendini saklamak gibi duyguların ağırlığını hissetmekte, bunların yanında karşısındaki erkeğin bekaret konusundaki tavrı, ileride evlenecekleri erkeğin bekaretle ilgili düşüncesi ya da karşısındaki “basit”, “hafif görünmek” veya kullanılma korkusu gibi ataerkil değerlerin yarattığı anlamlandırmaları az ya da çok mutlaka taşımadıklarıdır.

Düşünce ve tutum, davranışlar arasındaki bu farklılık ve çelişkilerin, genç kuşakta belirgin biçimde görüldüğünü söylemek mümkündür. Bir bakıma modern yaşamın içine sızmış olan ataerkilliğin kalıntılarının, içinden geldikleri kültür ve sosyalizasyonun etkisiyle gençlerin gündelik yaşamları üzerinde belirleyici olduğu bir gerçektir. Ataerkilliğin modern görünümüleri olarak yorumlayabileceğimiz, gençlerin cinselliği anlamlandırmalarında sıklıkla başvurdukları meşrulaştırma biçimleri, modern ve gelenekselin arasında kalmış bir kuşağın kaçamak yolları olarak betimlenebilir. Ataerkil yapı içinde özellikle ailenin ve dinin sosyalizasyon aşamasındaki derin ve kalıcı etkisi üzerine, gündelik yaşamın seküler pratiklerinin çakışması ve kaçınılmaz bir değişim sürecine neden olması, özellikle genç kuşakların maruz kaldığı bir durumdur. Modern değerlerin ve seküler yaşam tarzının daha etkili olduğu İzmir’de bu değişimin

sancılarını net biçimde görmek mümkündür. İleride karşılaşılabilecek olan erkeğin beklentileri, evlilikte sorun yaşama endişesi, ailenin vicdani baskısı gibi nedenler, katılımcıların bekaretlerini koruyarak sınırlı cinsel birliktelik yaşamayı tercih etmesinin nedenleri olarak sıralanabilir. Ataerkil değerlerin gençler üzerindeki baskısının daha etkili olduğu Nevşehir’de ise, katılımcıların cinsel birlikteliğe uzak kaldıkları ve yaşadıkları sınırlı cinsel birlikteliğin düzeyinin de düşük olduğu söylenebilir. Burada düşünce bağlamında ataerkil değerleri tamamen benimsemeyenler olsa da gündelik pratikler bağlamında öğrencilerin cinsel birliktelikten uzak durdukları görülmektedir. Gençlerin cinsel deneyimleri ile ilgili genel varsayım, kent ya da taşra bölgeleri fark etmeksizin, genç kuşağın oldukça rahat ve yoğun biçimde cinsel birliktelik yaşadığına yöneliktir. Ancak çalışmamızda durumun bu şekilde olmadığı, modern yaşamın değerlerinin ön planda olduğu İzmir’de bile gençlerin cinsel birliktelik konusunda daha fazla çelişiklere sahip oldukları görülmektedir.

Çalışmada elde edilen veriler çerçevesinde, yaşadığı bölge, içinde bulunduğu sosyo-kültürel ortam ya da doğup büyüdüğü çevre gibi etkenler söz konusu olduğunda öğrencilerin, cinsellik ve bekaret ile ilgili algı, tutum ve davranışları üzerinde ataerkil değerlerin etkisi değişmektedir. Ancak bu değerlerin etkisi neredeyse bütün öğrencilerin üzerinde az ya da çok etkisini göstermesi anlamında önemini korumaktadır. Ayrıca katılımcılar özellikle bekaret, namus gibi kavramlara önem vermediklerini dile getirirler de, bu değerlere kendilerince farklı anlamlar yükleyerek, bu olguları farklı biçimlerde yeniden inşa etmektedirler.

KAYNAKÇA

- Altınay, Ayşe Gül (2002). Bedenimiz ve Biz: Bekaret ve Cinselliğin Siyaseti. 90’larda Türkiye’de Feminizm içinde. der. Aksu Bora, Asena Günal. Ankara: İletişim Yayınları.
- Berg, Bruce L., Lune, Howard (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. ed. Hasan Aydın. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Berger, Peter L., Luckmann, Thomas (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*. Çev. Vefa Saygın Ögüt. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Blank, Hanne (2013). *Bekaretin “El Değmemiş Tarihi”*. Çev. Emek Ergün, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bogle, Kathleen A. (2015). *Takılma Kültürü Kampüste Seks, Flört ve İlişkiler*. Çev. Esra Polat, İstanbul: Güldünya Yayınları.
- Carpenter, M. Laura (2005). *Virginity Lost An Intimate Portrait of First Sexual Experiences*. New York and London: New York University Press.
- Creswell, John W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Çev. E. Mesut Bütün, Selçuk B. Demir. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Esencan, Tuğba Yılmaz, Beji, Nezihe. Günümüze Değin Cinsellik Konusunda Yapılan Çalışmaların İrdelenmesi. *Kadın Cinsel Sağlığı*, https://www.journalagent.com/androloji/pdfs/AND_17_63_301_310.pdf
- Evcili, F., Cesur, B., Altun, A., Güçtaş, Z. Sümer, H. (2013). Evlilik Öncesi Cinsel Deneyim: Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Görüş ve Tutumları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Sayı: 2,4.
- İlkkaracan, Pınar (2014). Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik. *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, ed. Pınar İlkkaracan. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kandiyoti, Deniz (2012). Ataerkiyle Pazarlık. *Sosyalist Feminist Proje Teori ve Politikanın Günümüz Okuması*, Cilt 1, ed. Nancy Holmstorm. Çev. Özge Kelekçi, İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Köysüren, Aliye Çınar (2013). *Kültürel ve Dini Algıda Toplumsal Cinsiyet*. Ankara: Sentez Yayınları.
- Mernissi, Fatıma (2003). Bekaret ve Ataerki. *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, ed. Pınar İlkkaracan. Çev. Ebru Salman, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Toprak, Binnaz (2008). *Türkiye’de Farklı Olmak Din ve Muhafazakarlık Ekseninde Ötekileştirilenler*. İstanbul, Boğaziçi Bilimsel Araştırmalar Projesi.
- Weeks, Jeffrey (1986). *Sexuality*. United Kingdom: Routledge.
- Yıldırım, Ali; Şimşek, Hasan. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.